

Flaco Jiménez, mús

"Y volver, volver, voooolver!"... Ja teníem més de mig concert, al Zeleste, quan el públic va arrencar espontàniament a fer cors, brandant perillosament les cerveses per damunt els caps. Un públic agraït, deuria pensar Flaco Jiménez, que en aquell moment era d'esquena, fent una de les in comptables visites que va dedicar a una cervesa que tenia amagada sota el plat de la bateria. Almenys des dels temps que s'encenien els encenedors seguint el ritme funerari de "cal que neixin flors a cada instant", hem avançat: sembla que la gent té ganes de divertir-se. Flaco fa un llarguíssim glop de l'ampolla, fa mitja volta, s'acosta al micro i s'uneix al públic tocant els últims acords de la cançó. Clímax. S'encenen els focus i nou esclat d'aplaudiments, crits i xiulets. Som molt agraïts.

El terra és enganxós; caminar per la sala és com trepitjar xiclet constantment. Alguns fans del rei de la música tex-mex suen espectacularment sota un barret texà que s'han comprat per a la ocasió. La majoria del personal hem tornat a demostrar la nostra flagrant incapacitat de ballar aquesta mena de ritmes. Els homes trepitgen a terra amb tot el nervi, en un intent de seguir la bateria. Les dones remenen el cul espasmòdicament, amb cara d'èxtasi. Ballen com els ànecs, tant és que el Flaco toqui una polca, o un rock and roll, o un bolero; tots els culs basculen horitzontal-

El rei de la música tex-mex ha tornat a triomfar a Barcelona. Com a tot Europa i els EUA. No, en canvi, a Mèxic, on el Flaco no actua tot i tenir-hi les arrels familiars i musicals.

ica sense fronteres

ment, els cossos rígids, la bossa en bandolera i la boqueta de pinyó.

El Flaco Jiménez ha tornat a triomfar a Barcelona. No es podia esperar una altra cosa d'un dels fundadors del llegendari grup tex-mex Texas Tornados; d'aquest virtuós de l'acordió diatònic, especialista a esprémer-lo per treure'n sons i acords de tots els colors i cadències imaginables. El Flaco i els seus músics podrien continuar, oblidats del món, tocant en una taverna de mala mort de San Antonio, Texas, però la sort, o la casualitat, a part l'acceptació que imposa el seu estil peculiar, l'han fet triomfar per tot el món. Així com un individu anomenat Fausto Papetti feia discos de "música per a la intimitat", el Flaco, amb el seu hàbil compendi d'estils, fa una de les millors "músiques per a la borratxera col·lectiva" que hi ha avui al mercat. Després, evidentment, de The Pogues, que hi posen un entusiasme molt més trepidant i salvatge, i que beuen alcohols de molt més grau. I així els va.

Uns dies abans del concert, en un hotel de Barcelona, el Flaco rebia els periodistes. Una llarga fila de gent "enfangada" que ens dediquem a aquest ofici, ens repartíem el temps que teníem per parlar amb ell, com si ens donessin tanda i hora a cal dentista. I és que el Flaco va pel món cantant i bevent cervesa com si fos una superestrella del rock and roll, però tot i així, s'enrotlla amb qualsevol com si acabés de fer un amic en una taverna de San Antonio, Texas, i tingués tota la nit al davant.

"Preneu una cervesa. Com es pot conversar sense cervesa?", diu, atrinxerat darrere unes quantes ampolles buides, mentre ens convida a seure amb ell.

--Jo em considero texà. L'avi, el papà, tota la meva parentela són americans, amb avantpassats mexicans. El meu rebesavi tenia

sang *europèica*

Es pot beure cervesa tocant l'acordió?

Flaco Jiménez va néixer a San Antonio, Texas, l'any 1939. Rio Grande era la frontera que el separava de la terra dels seus avantpassats, i les cantines...

El seu avi i el seu pare van heretar les polques d'acordió d'alemanys i polonesos, els *europèicos*, i, passant aquelles músiques pel seu propi bagatge musical d'origen mexicà, van popularitzar aquest so per la Vall de Río Grande cap als anys trenta. Flaco, el tercer de la saga familiar, va obrir-se...

(Un presentador de televisió d'EUA entrevistava Gronk, un artista escènic i pintor del col·lectiu "Asco", radical chicano de Los Angeles.

—Quin serà el seu pròxim projecte?

—Esborrar la frontera.

—Com?

—Amb una enorme goma d'esborrar.)

era un tipus del nostre color, però d'ulls *borrados*, gairebé blaus. És molt difícil d'arribar al fons de tants ancestres. Ens consideren mexicans, en certa manera, però com que hem nascut als EUA, doncs som tex-mex.

—Diuen que no ha actuat mai a Mèxic. És cert?

—Molt cert. Mai no m'hi han convidat, tot i que som veïns. De San Antonio a la frontera hi ha una distància..., unes sis cerveses per arribar-hi. Són poques. No sé com no m'hi han convidat. Ja m'agradaria, però no sé per què, o realment, no vull saber-ho. Potser són coses de la companyia de discos, de la competència de les disqueres mexicanes i americanes... Jo sempre he enregistrat al costat americà. Si és així, i ells creuen que no em necessiten, jo tampoc no els necessito a ells.

—Però, la seva música, la coneixen?

—Sí, però si vas a la ciutat de Mèxic i preguntes pel carrer qui sóc, no em coneixen. En canvi, a Europa, a Austràlia, al Japó..., qual-sevol persona mínimament informada de música sap qui sóc. A Mèxic, no. És cosa d'ells, no meva. Jo sobrevisc als territoris on treballa. No discrimino Mèxic; simplement, no em conviden. *Stop*. I si em conviden, hi aniré, *no más*. Però els costarà una mica més.

—Més cerveses?

—No, més diners per a comprar cervesa, i cervesa dels EUA, perquè els costi una mica més l'import.

—El seu avi, el seu pare, ja eren músics. Com va ampliar els coneixements que en va rebre?

—L'avi va agafar la tècnica dels *europèicos* que van anar als EUA i es van instal·lar a San Antonio i voltants. Principalment, alemanys, polonesos... Ells van importar el so de l'acordió. L'avi i el pare van copiar l'estil de la polca d'ells. El meu pare va començar a enregistrar aquesta mena de música l'any 36, amb sentiment *europèic*. Jo vaig provar de canviar l'estil d'ells; volia trobar una cosa que sortís de mi. L'acordió té moltes possibilitats: el jazz i el blues, la ranxera i la polca, el rock and roll...

—I vostè és qui més ha triomfat...

—Això és per la combinació que he fet amb artistes i grups. He pogut fer conèixer aquest so que va passar anys i anys a San Antonio, i que no s'havia estès. Em refereixo a Ry Cooder, Bob Dylan, Doctor John... Ells em van donar la mà per poder expressar la nostra música.

—Aquesta gent també són seguidors d'una mena de filosofia de vida que vostè transmet amb la música...

—I qui no en té...? Abans de caminar has d'anar de quatre grapes. Quan el papà i l'avi van començar, era purament música de taverna, música ravalera.

—Com *Los pingüinos del Norte*.

—Sí, era música que es tocava a les cantines on les noies cobraven una pesseta per ballar amb els clients. Per això ens consideraven *low-class*, la pitjor en música. L'*anglo* també ens classificava així. Érem discriminats. Aho-

rita hem tingut la sort, col·laborant amb altres grups i entrant en companyies de discos importants, de sortir de tot això i hem pogut fer veure al món que no som "cantiners", que podem tocar i que hem tocat i toquem en els millors llocs de concerts del món.

—Com van ser les primeres vegades que va col·laborar amb Bob Dylan, Ry Cooder i companyia?

—Els ja sabien el que passava a San Antonio, però, en certa forma, tenien por..., no sabien si la barreja funcionaria. "*Trabajaré este proyecto, o no trabajaré*", deien. Ells venien milions. I es van animar, van voler experimentar amb nosaltres que érem a baix de tot. Tinc la sort que em van donar la preferència a l'hora d'acoblar-me a la seva música.

—La vida d'artista és la millor que hi ha?

—Bé, en certa forma, sí. Però també hi ha molta felicitat en altres branques de treball. No cal ser músic per a ser feliç amb el que fas. Nosaltres diem: "*Cada chango a su mecate*".

—Els seus fills i parents continuen la música?

—Sí són *changos* del mateix *mecate*.

—Ry Cooder va ser el primer amb qui va col·laborar. Ell li va obrir les portes de les

grans sales de concerts. L'intercanvi de coneixements musicals ha estat mutu?

—Jo i Ry Cooder pensem igual; ell tampoc no discrimina ningú. Ell enregistra al Japó, a l'Àfrica..., és versàtil. No és patriota. Jo mai no dic: Visca Amèrica. Jo dic: Visca el món. Si comences a discriminar, a creure't superior, perds potència.

—Com va ser el contacte amb els Rollings?

—Inesperat. Quan vaig enregistrar amb Ry Cooder, ell ja sabia la meua base; amb els Rollings, igual. Ells potser havien sentit parlar de mi, però no sabien gaire res més. Per mitjà de Ry Cooder em van conèixer més i m'hi van convidar. Els Rollings són màgics de la música. Tenien la cançó "Sweethearts together" ja feta, però els mancava alguna cosa... Jagger va ser qui va tenir la idea. I va sortir bé... Tant de bo pogués cobrir tots els raconets del món amb la meua música, però no serà fàcil, tinc dinou anys, *no más*.

—Doncs els porta molt bé.

—He, he, he, cinquanta-set per a ser exactes...

S'obre la porta i entren vuit o deu periodistes de cop. "Bé, ens veurem diumenge al Zeleste", diu el Flaco, escura la cervesa, i es disposa a explicar la seva història per enèsima vegada, com tants dies, en tants altres hotels del món.

Al Zeleste ha arribat el moment del bis. "Flaco, Flaaaco, Flaaaaco", crida el públic, dins una boira de suor i alcohol. Els músics tornen a sortir a l'escenari, amb una nova i generosa provisió de cerveses fresques. "*Por qué no?*", diu el rei del tex-mex, a hores d'ara ja considerablement demacrat. Sota els focus, la seva cara és una màscara de cera a punt d'esquerdar-se. "Fa una cara de salut que t'hi pots morir", diuen al meu costat. En realitat, és gairebé tan demacrat com Jerry Lee Lewis després d'una intensa gira amb els Festivals Marlboro Country. Les parpelles superiors, pesants i inflades, amb prou feines deixen oberta una esclatxa mínima per on s'endevinen uns ulls, brillants, de gat vell que ja torna de tot. La gomina ha començat a perdre consistència. Li penja un floc de cabells al front, difícilment dominable amb un acordió a les mans. "*Que viva el Flacoooo!*", criden. I s'hi torna a fotre, com si res, la veu cada vegada més cascada, com si anés de marxa amb els amics. Rock and roll, ranxeres, polques, boiros, i, per què no?, "La Bamba", tema acollit amb noves salves de xiulets, remenamenta de culs femenins i brindis a l'escenari. És el Flaco, *no más*. Si, als vells acordionistes del Pirineu, els canviessin les piles i els fessin fer quatre col·laboracions amb els Pets mai no arribarien tan lluny. El Flaco domina la festa.

Xavier Montanyà